



EELNÕU
02.12.2016

TALLINNA LINNAVOLIKOGU

OTSUS

Tallinn

2016 nr

Ülesande andmine Tallinna Linnavalitsusele moodustada komisjon Voldemar ja Elfriede Lenderile mälestusmärgi paigaldamiseks Eesti Vabariigi 100. juubeliaastaks

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 30 lg 1 p 2 ja Tallinna põhimäärus § 39 lg 1 p 1 alusel

1. Teha Tallinna Linnavalitsusele ülesandeks moodustada komisjon Voldemar ja Elfriede Lenderile mälestusmärgi paigaldamiseks Eesti Vabariigi 100. juubeliaastaks.
2. Tallinna Linnavolikogu Kantselei teeb otsuse teatavaks Tallinna Linnavalitsusele.
3. Otsust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, 15082 Tallinn) 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

Kalev Kallo
Tallinna Linnavolikogu esimees

Eelnõu esitaja: Jaak Juske

Eelnõu koostaja: Triin Verro

Seletuskiri

Tallinna Linnavolikogu otsuse eelnõu
"Ülesande andmine Tallinna
Linnavalitsusele moodustada komisjon
Voldemar ja Elfriede Lenderile
mälestusmärgi paigaldamiseks Eesti
Vabariigi 100. juubeliaastaks" juurde

Käesoleva otsuse eelnõuga tehakse Tallinna Linnavalitsusele ülesandeks moodustada komisjon Voldemar ja Elfriede Lenderile mälestusmärgi paigaldamiseks Eesti Vabariigi 100. juubeliaastaks.

Voldemar Lender sündis 1876. aastal Tallinnas ehitusettevõtja perekonnas, õppis algselt Tallinna Aleksandri gümnaasiumis, hiljem Peterburi ülikooli füüsika- ja matemaatika osakonnas (1896–1897) ning Peterburi Tehnoloogia Instituudis (1897–1902). Pärast lõpetamist töötas ta 1906. aastani Tallinna vagunitehases "Dvigatel".

1904. aastal valiti Voldemar Lender Tallinna linnanõunikuks. Samal aastal olid eesti-vene blokk võtnud esmakordselt baltisakslastelt Tallinnas võimu. See oli oluline samm oma riigi suunas. Aastail 1906–1913 oli Lender esimene eestlasest Tallinna linnapea, juhtides samal ajal ka linnavalitsuse ehitusosakonda. 1903–1914 omas ta ehitus- ja tehnikakontorit, kus alustas enda ehitusinseneri karjääri ka kauaaegseim Tallinna linnapea Anton Uesson. Voldemar Lenderi büroo tegutses tema linnapeaks olemise ajal edasi. Tallinn vajab toona suurel hulgal uusi maju, sest uute suurte tööstusettevõtete rajamine kasvatas hoogsalt linna elanikkonda. Selleaegne majatüüp on saanud ajastu märgina Lenderi nime.

Lenderi-tüüpi maja on 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses Tallinnas laialdaselt ehitatud puidust odav üürimaja, mis oli algselt kahekorruline, sümmeetrilise fassaadiga, lihtne ja väikeste korteritega. Tänapäeval on neid alles tervelt tuhatkond. Kõige enam Lenderi tüüpi maju on säilinud Pelgulinnas, Kalamajas, Kelmikülas, Kassisabas, Uues Maailmas, Kitsekülas, pisut vähem Kadriorus, Veerenni, Tatari, Raua, Torupilli ja Sikupilli asumites. Nimetatud asumid on kuulutatud miljööväärtslikeks hoonestusaladeks.

Voldemar Lenderi kõrval on Eesti ajaloos oluline tegelane ka tema abikaasa Elfriede Lender (1882-1974), kelle eestvedamisel alustas 1907. aastal Tallinnas tööd temanimeline tütarlaste eragümnaasium. See oli esimene eesti tütarlaste kool Eestimaa kubermangus.

Voldemar Lender suri 30. septembril 1939, pääsedes nii tõenäolisest represseerimisest nõukogude võimu poolt. Abikaasa Elfriede põgenes 1944. aastal Rootsi, kus suri 1974. aastal.

Eelnõu esitaja on varem koos professor Peeter Järvelaiuga teinud linnavalitsusele ettepaneku paigutada Lenderitele mälestusmärk Politseiaia parki, sest selle ääres asub endine Lenderi tütarlastegümnaasium. Kaaluda võib ka Falgi parki, mille lähikonnas on mitmeid Lenderi-tüüpi kortermaju.

Jaak Juske
Linnavolikogu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna
fraktsiooni aseesimees

Koostaja: Triin Verro, tel 6943 222, triin.verro@tallinnlv.ee
Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nõunik-abi

